

การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
Performance on The Relationship Whit the Community of Teacher in
School Group's Klongwan-Huai Sai Under Prachuap Khiri Khan
Primary Education Service Area 1

วันดี แยมรัตน์

Wandee Taemrat

โรงเรียนประชารังสรรค์

Pracharangsai School

e-mail: wandee.tae@gmail.com

Received: June, 10 2020

Revised: July, 2 2020

Accepted: July, 12 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การให้บริการชุมชน การและเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู จำนวน 123 คน จำแนกตามภูมิภาคต่าง ๆ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) Independent

ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 2) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนแตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ ไม่เกิน 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ABSTRACT

The study of performance on the relationship with the community of teachers in school khlong Wan-Huay Sai group under the office of Prachuapkirikhan primary education service area 1. Study for 3-5 aspects, the study of relationship with the community, cooperation with the parental and communities, participation of the community in learning management, community service and knowledge sharing with communities. The sample of this study consisted of 123 teachers were conducted by birthplace and teaching experience. The research instrument was the five-point-rating scale questionnaire. The questionnaire had a reliability level at .95. The statistical techniques used were percentage, frequency, mean, standard deviation and t-test independent

The results of this research were as follow: 1) The relationship with the community of teachers in school Khlong Wan-Huay Sai group under the office of Prachuapkirikhan primary education service area 1 2) Comparison of the performance of teachers in relation to community living different operating result is not different. The study of relationship with the community about teachers with different teaching experience did not perceive the study of community as a whole different; the study of community of teachers who has teaching experience more than 5 years and teachers who has teaching experience less than 5 years have operational level significantly different at level of .05.

Keyword: Community relations performance

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 33 ได้กำหนดนโยบายพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาในมาตรา 80 (4) ว่า ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 1-3) การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งของการจัดการบริหารการศึกษาเพราะเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดกิจกรรมการบริหารและการจัดการเรียน

การสอนจึงเกิดขึ้นในสถานศึกษาตลอดเวลาการจัดการระบบบริหารงานสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพการบริหารงานในสถานศึกษาจึงต้องครอบคลุมภาระงานในทุกด้านนอกจากนี้ความร่วมมือของผู้ปกครองชุมชน และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะทำให้การจัดการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันก่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนผู้ปกครองชุมชนและที่สำคัญที่สุดเป็นประโยชน์กับผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551: 114) ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดแนวทาง และให้ความสำคัญของมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนโดยจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน พ.ศ. 2552 ให้โรงเรียนใช้เป็นคู่มือในการประเมินความจำเป็นพื้นฐานเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดรวมทั้งเป็นเครื่องมือให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้ในการบริหารจัดการและสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามสภาพที่แท้จริงของโรงเรียนโดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และเกณฑ์มาตรฐานด้านปริมาณของโรงเรียน โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญครอบคลุมกลไกการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ตามขอบข่าย และภารกิจ การบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีการศึกษาสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้เคียง ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน มีการให้บริการทางวิชาการและส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีการจัดกิจกรรม/โครงการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องยกย่องเชิดชูผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและผู้มีผลงานดีเด่นจากการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งตรงกับมาตรฐานที่ 9 และ มาตรฐานที่ 13 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมศ. เพื่อการประเมินภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ดังนี้ มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา และมาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้างส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษากับครอบครัวชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของข้าราชการครูในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 96-135) ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่ง ก.ค.ศ.ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 สำหรับผู้ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน

ตำแหน่งครูผู้ช่วยก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูบรรจุตามความมุ่งหมายในการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และบุคลิกลักษณะในการปฏิบัติวิชาชีพทั้งการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู สำนักงาน ก.ค.ศ. จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มไว้เพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ และบุคลิกลักษณะของครูผู้ช่วยให้สามารถปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นครูที่ดีโดยได้แบ่งออกเป็น 2 หมวด คือหมวดที่ 1 การปฏิบัติตนซึ่งประกอบด้วย วินัย คุณธรรมจริยธรรม สำหรับข้าราชการครู มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การพัฒนาตนเอง การพัฒนาบุคลิกภาพ การดำรงชีวิตที่เหมาะสมหมวดที่ 2 การปฏิบัติงานซึ่งประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาวิชาการ การพัฒนาสถานศึกษา และความสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา, 2548: 1)

จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของครูผู้ช่วยที่จะต้องปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามที่สำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนดเพื่อเตรียมความพร้อมและเพิ่มพูนความรู้ทักษะในการปฏิบัติงาน พัฒนาภารกิจของโรงเรียน และพัฒนาคุณภาพการศึกษางานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีลักษณะที่สำคัญเป็นความสัมพันธ์ 2 ทางคือ ทั้งโรงเรียนและชุมชนมีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ โรงเรียนกับชุมชนจึงเกี่ยวพันกับการดำเนินการเพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้บริการชุมชนและการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนได้อย่างเต็มที่ (สมสมัย คำจันทร์ศรี, 2551: 1) การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีขอบข่ายครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชนการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้การให้บริการชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน ซึ่งการดำเนินงานโดยทั่วไปมีลักษณะที่ยังไม่ได้ปฏิบัติงานด้านนี้อย่างจริงจังและกว้างขวาง ไม่เป็นระบบ ดังนั้นผู้บริหารและคณะครูทุกคนในสถานศึกษาจะต้องวางแผนการปฏิบัติงานตามขอบข่ายของงานทั้ง 5 นี้ให้ครอบคลุมชัดเจนและต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิบัติงานด้านนี้ของสถานศึกษา (หนังสือราชการสำนักงาน ก.ค.ศ.ที่ ศธ.0206.2/ว 20 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณิดา บุริมาศ (2552) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนบ้านวังยาว ผลการศึกษาพบว่าคณะครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในด้านการให้บริการชุมชน ชุมชนเข้ามารับบริการน้อยมากชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่ค่อยให้ความสนับสนุนเกี่ยวกับด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ แนวทางการพัฒนาคือ จัดอบรมให้กับชุมชนโดย จัดหาวิทยากรทั้งในและนอกท้องถิ่นมาให้ความรู้เพิ่มเติม และสุภาภรณ์ ศัพท์เสน (2551) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่ายังไม่ดีเท่าที่ควรผู้บริหารและคณะครู ตลอดจนบุคลากรในโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างไม่เพียงพอการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่แพร่หลายและทั่วถึงตลอดจนขาดความต่อเนื่องส่งผลให้บทบาทของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ทางโรงเรียนน้อยลงตามไปด้วย ดังนั้นการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในตำแหน่งครูผู้ช่วยมีจำนวนมาก และต้องประเมินเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มระหว่างปฏิบัติราชการในตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นระยะ ๆ ทุกสามเดือนเป็นเวลาสองปี นับแต่วันเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู ตามหลักสูตรที่ ก.ค.ศ.กำหนด

ด้วยเหตุและผลดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จึงสนใจที่จะทำการศึกษากิจการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ตามเกณฑ์การปฏิบัติงานของข้าราชการครูของ สำนักงาน ก.ค.ศ. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบการพิจารณา เป็นแนวทางในการประกอบการวางแผน นโยบายการบริหารจัดการและเป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

การดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยใหญ่ โรงเรียนประชารังสรรค์ โรงเรียนบ้านห้วยกอมิตรภาพที่ 72 โรงเรียนบ้านคลองวาฬ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำพุ และโรงเรียนพัฒนาประชานุเคราะห์ ประจำปีการศึกษา 2562 มีข้าราชการครู จำนวน 179 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 607-608) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 123 คนเทียบสัดส่วนตามโรงเรียนจากประชากรของแต่ละโรงเรียน แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของข้าราชการครูมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบเลือกรายการ (Check List) ตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภูมิสำเนา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูใน 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การให้บริการชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน โดยกำหนดคุณลักษณะของงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม มาพัฒนาเป็นรูปแบบของเครื่องมือโดยจำแนกคุณลักษณะของการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert's Scale ได้กำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครู

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของข้าราชการครูด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยกำหนดคุณลักษณะของการปฏิบัติงานของข้าราชการครูตามหลักเกณฑ์และวิธีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม มาพัฒนาเป็นรูปแบบของเครื่องมือโดยจำแนกคุณลักษณะของการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูออกเป็น 5 ด้าน คือ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การให้บริการชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อใช้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดและนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้

2. นำผลการศึกษาจากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหาให้ครอบคลุม การศึกษาปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การให้บริการชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน

3. นำร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามตามอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

4. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.6 ขึ้นไป

5. นำร่างแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูในโรงเรียนบ้านห้วยกอมิตรภาพที่ 72 ไม่ใช่ประชากร แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร จำนวน 30 คน

7. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try Out) แล้ว มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เพื่อไปติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ให้ข้าราชการครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งและรับคืนด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและนัดหมายวันเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน

3. ผู้วิจัยไปแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง และรับคืนด้วยตนเองพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยได้รับกลับมาคิดเป็นร้อยละ 100.00

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. **การจัดกระทำข้อมูล** หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามเรื่อง การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครู ในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 แล้วผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามดังกล่าวมาจัดกระทำข้อมูลดังนี้

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบด้วยความเรียง

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจสอบให้คะแนนข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยรวมรายชื่อ และรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 107-108)

4.50 –5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.50 –4.49	หมายถึง	ระดับมาก
2.50 –3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.50 –2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 –1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์
2. นำผลคะแนนที่ได้ มาหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
3. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามภูมิลำเนา และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้วิธีทดสอบค่าที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$)
  - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, SD.)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
  - 2.1 หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)
  - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ทดสอบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามภูมิลำเนา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Samples

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ตอนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ภูมิภาค และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูพบว่าข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่น ๆ จำนวน 55 คนคิดเป็นร้อยละ 44.70 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 5 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่ม คลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่ม คลองวาฬ-ห้วยทราย 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ด้านการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและ ชุมชน ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) รายด้านและโดยรวม พบว่าการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, SD. = .52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 3.97$, SD. = .59) ด้านการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 3.88$, SD. = .58) ด้านการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กับชุมชน ($\bar{X} = 3.78$, SD. = .61) ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.75$, SD. = .64) และด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ($\bar{X} = 3.57$, SD. = .63) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครู ในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ด้านการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการนำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ด้านการให้บริการชุมชน และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน จำแนกตามภูมิภาค และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้าน ความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามภูมิภาคโดยรวมแล้วไม่แตกต่าง ดังนั้นปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่ม คลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนก

ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแล้วรายด้าน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยศึกษา การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ของชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า

2.1 การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามภูมิภาค โดยรวมแล้วไม่แตกต่าง

2.2 การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยศึกษา การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการให้

ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการ ฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติในการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 รับนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 21) ตามแนวทางกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาตามข้อบัญญัติภารกิจในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา คือ การกระจายอำนาจการพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครูตามมาตรา 42 ให้ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียน ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ประเมินพัฒนาผู้เรียน และปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) จึงได้จัดทำหลักสูตรการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นหลักสูตรบูรณาการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะเจตคติและบุคลิกลักษณะในการปฏิบัติวิชาชีพทั้งการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับวิชาชีพครูให้แก่ครูผู้ช่วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย สดเลิศ (2550:บท คัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ อัญชลี คำผั่น (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยาผลการศึกษาพบว่า บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา โดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ วรพล สังขะวิไล (2550) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอนของข้าราชการครูและขนาดโรงเรียน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน ในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคณินิจ กฤษณาม (2553) ได้ศึกษาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเครือข่ายวังจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

สำหรับผลการศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ของชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่พบจากการวิจัยในแต่ละด้าน สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1.1 ด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารกำหนดแนวทางการปฏิบัติของข้าราชการครูสอดคล้องกับหลักสูตรการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มของ ก.ค.ศ.ดั่งที่ ธีระ รุญเจริญ (2550: 260) กล่าวไว้ว่า งานที่โรงเรียนต้องทำเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

คือ ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เกี่ยวกับลักษณะของชุมชน นับตั้งแต่โครงสร้างวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ ทักษะคิดและความเชื่อต่าง ๆ เช่นเดียวกับ รัตนา กาญจนพันธ์ (2546: 158-159) กล่าวถึง การวิเคราะห์ชุมชนว่าเป็นขั้นตอนที่นำข้อมูลเบื้องต้นที่โรงเรียนรวบรวมได้ เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินการต่อไป ซึ่งในการปฏิบัติงาน จะอาศัยข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วนำไปใช้เลยไม่พออนุญาตอาศัยความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนร่วมกันพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

1.2 ด้านการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการวางแผนการศึกษาของโรงเรียน โดยที่ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชน ถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ Brittingham (1998: 1406 -A) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนครอบครัว และชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ พบว่าผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้อาคารเรียนมีคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ วิมล สันแดง (2550) ได้ศึกษาการนำเสนอรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี เขต 2 พบว่า ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ของชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีหน้าที่จัดการศึกษาให้ เป็นไปตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนจึงได้ปฏิบัติตามกลยุทธ์และนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งมีจุดเน้นที่การขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ดังที่ ทศนา แสงศักดิ์ (2548: 46-48) ได้เสนอแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย สุดเลิศ (2550) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการให้บริการชุมชน พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ของชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้ บริการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ บริการห้องสมุด บริการด้านสหกรณ์โรงเรียน หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ตามกำลังความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน จึงทำให้ ผลการวิจัยในครั้งนี้ ในด้านการให้บริการชุมชนโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ตามที่ ชานูวัฒน์ สุดสาคร

(2547: 24) ได้สรุปความหมายของการให้บริการชุมชนว่า หมายถึง การบริการด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะกระทำได้ เพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล อ้นถาวร (2549: 29) ได้สรุปความหมายของการบริการชุมชนว่า เป็นการให้บริการด้านต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้ชุมชนตามกำลังความสามารถที่สถานศึกษาจะกระทำได้ เพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น เช่นเดียวกับ นพดล แสนบัณฑิต (2551: 60) ได้สรุปความหมายของการบริการชุมชนของโรงเรียนไว้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทางโรงเรียนจะต้องดำเนินการให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความรู้ การให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ การให้บริการด้านวิชาการตามความพร้อมและความสามารถที่จะดำเนินการได้ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ของชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มคลองวาฬ - ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีนโยบายพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการปฏิรูปการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยให้ข้าราชการครูจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เชื่อมต่อประสบการณ์ระหว่างบุคคลและชุมชนผ่านกระบวนการกลุ่ม หรือเครือข่ายการเรียนรู้ตามบริบทของท้องถิ่นตามที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550: 252) กล่าวถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องของอาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของประชาชน และอยู่คู่กับประชาชนตลอดชีวิต ในแต่ละชุมชนมีผู้รู้ มีปราชญ์ท้องถิ่นที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ อยู่อย่างหลากหลาย ความรู้และประสบการณ์ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนับว่ามีคุณค่ายิ่งเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิตของชุมชน สามารถใช้ในชุมชนได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องดัดแปลง จึงควรที่จะต้องมีการถ่ายทอดสู่ผู้สนใจในชุมชน จึงจำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละชุมชน และขอความร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันควรจะแนะนำวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้รู้ในท้องถิ่นด้วย

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับชุมชน การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การให้บริการชุมชน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน จำแนกตามภูมิลำเนาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ข้าราชการครูที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่น ๆ มีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากครูทุกคนต้องเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตามหลักสูตรบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะเจตคติและบุคลิกลักษณะในการปฏิบัติวิชาชีพ ทั้งการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

อัจฉราวดี บัวเกตุ (2547: 80) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมรายด้านตามภูมิลำเนาของผู้บริหารเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 5 ปี มีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมแล้วรายด้าน 4 ด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการศึกษาเกี่ยวกับชุมชน ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี มีระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์มากกว่าจะช่วยให้เข้าใจปัญหา สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริกรรณ์ ภิรมย์รักษ์ (2549: บทคัดย่อ) พบว่า ครูผู้สอนและผู้นำชุมชนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกันเช่นเดียวกับ ถาวร ไผทอง (2549: 50) พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์งานบริหารต่างกัน ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในโรงเรียน ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้

1.1 การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลที่ได้ทำให้ทราบว่าผู้บริหารและครู มีการกำหนดนโยบาย แนวทางในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน ควรนำผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากไปส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนให้เกิดกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นต่อไป

1.2 การปฏิบัติงานด้านการศึกษเกี่ยวกับชุมชน มีการเก็บรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และการจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น/แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลางซึ่งน้อยกว่าด้านอื่น ควรนำผลการวิจัยมาเป็นกรอบแนวทาง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้อยู่ในระดับที่มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษา การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในกลุ่มคลองวาฬ-ห้วยทราย สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จึงควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในอนาคตต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาตัวแปร ภูมิสำเนา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จึงควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ว่าส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของข้าราชการครูในอนาคตต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการพัฒนางานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนระหว่างโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง และเขตชนบทเพื่อดูความแตกต่างของการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในเขตเมืองกับเขตชนบท

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- คณิงนิจ กฤษณาม. (2553). การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเครือข่ายวังจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชานูวัฒน์ สุดสาคร. (2547). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอคลองใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษตราด. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถาวร ไผทอง. (2549). การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ยุทธศาสตร์การพัฒนา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ. 8(1), 43-49.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ในยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นพดล แสนบัณฑิต. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่สอนช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. ปรินญาณินพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2550). ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. ภาควิชาบริหารการศึกษา และอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- วรพล สังขะวิไล. (2550). การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน ในอำเภอบางปะกงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมล สันแดง. (2550). การนำเสนอรูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในอำเภอบ้านไร่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานีเขต 2. ปรินญาณินพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศิริกรณัฏ ภิรมย์รักษ์. (2549). บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในทัศนะครูผู้สอนและผู้นำชุมชน: ศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมชาย สุตเลิศ. (2550). ศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมสมัย คำจันทร์ศรี. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของวิทยาลัยเทคนิคบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม. ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2548). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. หนังสือเวียนที่ ศธ 0206.3/ว.17 วันที่ 21 ตุลาคม 2548.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- สุนิตา บุริมาศ. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านวังยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. กรุงเทพมหานคร.
- สุภาภรณ์ ศัพทเสน. (2551). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนวัดช่องนนทรี สำนักงานเขตยานนาวา: กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- สุรพล อ้นถาวร. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดหนองแข้แ่วน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. ภาคนิพนธ์ (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.

- อัจฉราวดี บัวเกต. (2547). **การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4.** สารนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครศรีธรรมราช: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อัญชลี คำฝัน. (2554). **บทบาทของสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา.** สารนิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Birmingham, Kenneth Vernon. (1998, November). The Characterization of Successful School, Family, and Community Partnerships. **Dissertation Abstracts International.** 59(5), 1406-A.
- Krejcie, Robert.B; & Morgan, Darlye W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activity. In **Journal of Education and Psychological measurement.** 30(3), 608.